

Predrag Belić

KAKO JE PRED 420 GODINA DOM HRISOSTOM CALVINI, OPAT SV. JAKOVA U VIŠNJICI KOD DUBROVNIKA, ZAMIŠLJAO REFORMU MLJETSKE BENEDIKTINSKE KONGREGACIJE

Belgijski sociolog Raymond Hostie napisao je pred par godina zanimljivu i solidno dokumentiranu studiju pod naslovom *Život i smrt redova*.¹ Njegovu je tezu nemoguće u nekoliko rečenica prikazati. Da istaknemo ipak bar ono najinteresantnije!

Svaki red ima svoju zakonitost rasta, cvata i ocvata, odnosno smrti. Razdoblje rasta najčešće traje 125 godina. To se tumači, jedno, aktualnošću redovničkih aspiracija, drugo, elastičnošću i savitljivošću, ali ujedno i čvrstoćom strukture i, treće, organizacijskom artikulacijom. Što je, naime, ova u većem skladu s duhovnim aspiracijama članova, to će više podržavati, pomagati i produljivati osnivačevo nadahnuće.² Ipak domet rascvata izražen brojčano ne prelazi nikada 40.000 članova.³

Ali isti psiho-sociološki zakoni tumače (bar djelomično) i drugi neizbježivi fenomen u povijesti redovništva, naime ocvat, pad, pa i samu smrt. Katkada su to izveli izvanjski uzroci, kao npr. ukinuće od strane papa — tako templarskoga reda (1312.) i isusovačkog (1773.). Ili, na propast samostanskog života u Sjevernoj Africi treba gledati kao na posljedicu vandalskih, a zatim i muslimanskih osvajanja. Slično je oko 1350. god. kuga otela cvatućim redovima veći dio članova. Reformacija je u XVI. stoljeću istrijebila redovništvo po nordijskim zemljama⁴, a možemo dodati, i po Engleskoj i Škotskoj.

No ima redova koji nisu žrtve takvih izvanjskih napadaja, pa ipak i oni moraju platiti danak neumitljivom psiho-sociološkom zakonu propadanja. Opće-

¹ RAYMOND HOSTIE, *Vie et mort des ordres religieux*. Approches psychosociologiques. DDB, Paris 1972, in-80 p. 382.

² HOSTIE, o. c., 308.

³ *Ib.*

⁴ *Ib.*, 311.

nito govoreći, »redovnički organizam koji je živio dvjesta godina redovito počinje opadati. Na njemu se mogu primijetiti svi znakovi starosti. Njegovo se izžarivanje gasi, aktivnosti malakšu, stvarni broj članova plasne. Ne preostaje mu drugo osim zgradâ, tih pobožno čuvanih tragova stare slave. On ne pušta da mu ih otmu. Koliko samo može, ljubomorno ih čuva, ulaže sve svoje sile da ih održi, a katkada čak i uljepša. Preostali članovi reda nekako se priljubljuju uz taj kamen, sračuju s njime ili se po njemu šecu kao muzejski čuvari...«⁵

Ali ima iznimaka: benediktinci postoje blizu petnaest stoljeća, kartuzijanci devet, cisterciti, premonstrati i križari preko osam, franjevci, dominikanci, karmelićani, serviti i augustinci preko sedam. A to nisu niipošto svi primjeri.

No ipak Hostie ostaje čvrsto uza svoju hipotezu: »Potpuni životni tijek jednog redovničkog organizma vezan je na trista godina.«⁶

Pokazavši lagano umiranje — npr. u XVIII. st. kad se broj članova nekih redova toliko smanjio da je prosječno na pojedine od nesmanjenog broja njihovih samostana dolazio po jedan do dva redovnika, te su državne ili najčešće crkvene vlasti iz Rima jednostavno ukidale takve redove — autor upozoruje na jedan drugi fenomen: na stabilizirano daljnje opstojanje nekih redova.

Ne kao da oni psiho-sociološki zakoni ne vrijede za kartuzijance i neke grupirane pustinjake kao što su kamaldoljani: »Ne može se ipak poreći da ove redovničke udruge izmiču zubu vremena samo zato što se sistematski izoliraju. No dokle će se ta izolacija što čuva od propasti moći održati? Tko to može reći? Mi znamo samo jedno: do danas ona se drži. Primijetimo da su te zajednice, uostalom, rijetke i da je njihov stabilizirano produljeni život, čini se, usko povezan s radikalnim nezanimanjem za razvoj svijeta unutar kojega žive. Iz ta dva spomenuta razloga, njihov je produljeni život fenomen za se. On se ne nalazi nigdje drugdje i on nam ne kaže baš ništa o mogućem razvoju drugih redova.«⁷

Ovom bismo Hostiejevu tumačenju dodali i jedno drugo iz pera anonimnog kartuzijanca, pisano pred osamdesetak godina. Iako se ovo tumačenje razlikuje od maloprije citiranog, ipak mu ono ne mora nužno i protusloviti. Ono glasi: »Čitav sklop ovih pravila predstavlja tako veliku mudrost, da se kartuzijanski red mogao probiti kroz najkritičnije epohe naše povijesti a da nije pretrpio nikakve štete: on je jedini što, postojeći osam stotina godina, nije trebao reforme. Poznata je riječ, već otrcana zbog ponavljanja: *Religio Cartusianorum nunquam reformata, quia nunquam deformata*. Što su kartuzijanci bili u XII. st., oni su to i u naše dane, osim možda glede nekih sasvim sporednih modifikacija, kako je to Dom Le Masson — jedan od najslavnijih generala Reda — bio dokazao protiv prigovora što se dizahu u njegovo vrijeme.«⁸ Priključimo ovom citatu i dopunsko razjašnjenje iz njegove fusnote: »Vjernost kartuzijanca vršenju njihovih pravila bila je izražena i u grbu Reda glasovitim geslom, što mu ga u XIII. st. dade Dom Martin, jedan od najsvetijih njegovih generala: *Stat crux dum volvitur orbis*.«⁹

⁵ Ib., 312.

⁶ Ib., 313.

⁷ Ib., 314—315.

⁸ *Le Chartreux. Origines, esprit, vie intime*. Tornaci 1903, 43—44.

⁹ Ib., 44, n. 1.

Pa ako uza svu psiho-sociološku nužnost umiranja postoje ipak toliki redovi stariji od trista godina, onda je njihovo držanje i svježina rezultat reforme, obnove koju možemo smatrati kao nekim novim osnutkom reda. Prema Hostieju, »svaka trajnija reforma stvarno vuče korijen iz fenomena uže grupe, koja se sa svoje strane ponovno odlučuje i prihvaća put samoga osnivanja... Sve reformne pokrete karakterizira program povratka k izvorima.«¹⁰ Povijesno iskustvo pokazuje dva oblika reforme. Prvi se zadovoljuje potpunim i strogo doslovnim preuzimanjem prvotne regule, ali zbog pretjeranosti »reakcionarne tendencije« (Hostiejev izraz), ne pokazuje nimalo inventivnosti. »Konsolidacija reda samo je posljedica njegove izolacije.«¹¹ Naprotiv, u drugom tipu reforme »povratak k izvorima nije nipošto reakcionarni fenomen...« Te druge reforme tragaju za duhom prvotne jezgre, ali tako da produbljuju svoje vlastito iskustvo: »Tako nas ne smije ništa čuditi da povratak izvorima ide ukorak sa spektakularnim apsolutno neviđenim uvođenjem novosti.«¹²

Kao primjer ovoga tipa navodi Hostie reformu Benedikta Anianskog, koji je oko god. 800. — uz revnu pomoć Karla Velikog — pokušao vratiti benediktinske samostane na potpuno obdržavanje Pravila sv. Benedikta (Nursijskog, dakako). Samo rezultati nisu nipošto u razmjeru s uloženim neumornim naporima.¹³ Naprotiv, drugi tip reforme uvijek je bio plodniji. Takva je npr. klinijska reforma: »Klinijski opati polaze od onakva monaškog života, u kome se pomaganje drugim samostanima institucionizira u duhovni savez. To je novost, nepoznata svetom Benediktu. Ali ona je sasvim u skladu s onim dolaskom k svijesti kršćanstva o vlastitoj identičnosti.

Slično će se dogoditi, dva stoljeća kasnije, i sa Cistercijem. I cisterciti se također vraćaju Pravilu sv. Benedikta, ali oni uvode braću konverse kao organske elemente u život opatiје. Duskora će cisterciti usavršiti organizacijske strukture u svojoj *Carta Caritatis*. I to su još dva vidika što su bili strani osnivaču.

I Ivan od Križa i Terezija Avilska također slično postupaju. Oni pružaju pokoljenjima karmelskoga reda način obnovljenog života. Taj je usredotočen prema uređenju unutrašnjeg i mističnog života što smionom sintezom kupi sve što je renesansa bila nagomilala s obzirom na otkrića analize ljudskog srca. Njihova duhovnost šokira. Ona će izazvati entuzijazam, ali će i doživjeti protivljenja...«¹⁴

Daljnja povijest pokazuje da samo ovakve reforme (drugoga tipa) doživljuju uspjehe: »... Uza sva nastojanja da pronađu prvotni duh, one se ne protive novim preradbama. One udružuju brigu oko vjernosti i kontinuiranosti zajedno s voljom da ništa ne žrtvuju i da ništa ne ustupe kultu prošlosti kao takvom. One čvrsto odbacuju jednostavne izbore. Odlučno odbijaju polovične mjere. I to upravo tumači njihovu nepopustljivost...«¹⁵

¹⁰ HOSTIE, o. c., 316.

¹¹ Ib., 316—317.

¹² Ib., 317. — Ova me misao podsjeća na opažanje jednoga člana isusovačke 31. generalne kongregacije (Rim 1965—1966.): »Toliko sam puta čuo da se ovdje govori: 'Sveti Ignacije rekao je ovo, sveti Ignacije rekao je ono...' Ali ja mislim da se moramo više pitati ne što je rekao sv. Ignacije, nego što bi on d a n a s nama rekao!«

¹³ HOSTIE, o. c., 317.

¹⁴ Ib.

¹⁵ Ib.

Sama takva reforma traje dva do tri stoljeća. To je, dakle, tijek koji je karakterističan za redovničke organizme... A koliko se puta može ostvariti takvo ponovno startanje? Iz povijesti koja nam daje elemente za odgovor, ograničimo se samo na primjer reda sv. Benedikta, kome je ova godina posvećena petnaestostoljetnim jubilejem rođenja. Hostie uočuje nekoliko izrazito obnoviteljskih startova: u X. stoljeću Cluny, u XII. Cîteaux (Cistercium), u XIX. najprije kod trapista, a zatim kod benediktinaca u užem smislu. Naprotiv, regionalnim kongregacijama XIV. stoljeća i nacionalnim XVII. ne polazi za rukom da obnovom iziđu iz svojih uskih okvira i da potraju znatno dulje vrijeme...¹⁶

Za ovo smo se obilno pabirčenje po posljednjem sintetičkom poglavlju Hostiejeve knjige odlučili, kako bismo u istom jubilejskom kontekstu godine sv. Benedikta lakše prikazali neke elemente — uostalom samo planirane a nikada ostvarene — u reformi Mljetske odnosno Dubrovačke kongregacije benediktinskoga reda.

Tu je reformu provodio opat Dom Hrisostom Salvini, rodом Talijan iz Kalabrije. Njega je — upravo u svrhu obnove — doveo u Dubrovnik nadbiskup Luigi Beccadelli, koji se s njime bio našao u Trentu na zasjedanju XIX. ekumenskog sabora.¹⁷ Revni opat kao da je osjećao da njegova reforma nije dovoljno čvrsta. I doista, ona ide u red »regionalnih i nacionalnih« potridentskih reformi, koje — upravo navedosmo Hostiejevo mišljenje — nisu uspjele. Dom Hrisostom, tako nam se po svemu čini, htio je da unese među dubrovačke benediktince element otvorenosti prema novom, a da to ipak ne bude nipošto na štetu osnivačeve karizme, i to tako da redovničku mladež šalje kroz par godina isusovcima na odgoj. On se, naime, u Trentu upoznao s prvim Ignacijevim drugovima, saborskim teolozima, koji su mu imponirali svetošću i učenošću. Kad je god. 1560. bio u njegovu samostanu sv. Jakova gostom isusovac Nikola Bobadilla, tada se opat sa svojim nacrtom obratio Jakovu Laínezu, drugom generalu Družbe Isusove i tridentskom teologu, a svome prijatelju iz koncilskih dana.

Što je Dom Hrisostom namislio, vidi se iz njegova pisma, koje u hrvatskom prijevodu niže donosimo. Dajemo čitav tekst, samo smo točkicama označili dva sasvim kratka mjesta što ih ispuštismo iz obzira prema nekima, koji bi se možda time mogli osjetiti — iako bez ikakva objektivnog razloga — povrijeđenima. Na jednome, naime, mjestu Dom Hrisostom kritizira kasinsku kongregaciju (kojoj je i sam donedavna pripadao), a na drugome opet palu disciplinu redovnikâ općenito, a da ih ipak po imenu osnivača ili kako drukčije nije precizirao. Opatovu pismu dodajemo također i par prevedenih odlomaka iz korespondencije Bobadilla — Laínez (pa i generalov tajnik Juan Polanco), jer i ti odlomci stvar osvjetljuju.

Pisma su u originalnim jezicima kritički izdana u zbirci *Monumenta historica Societatis Iesu*.¹⁸

¹⁶ Ib., 318.

¹⁷ IVAN OSTOJIC, *Benediktinci u Hrvatskoj*, svezak II: Benediktinci u Dalmaciji. Split 1964, 438.

¹⁸ MONUMENTA HISTORICA SOCIETATIS IESU (kratica: MHSI) volumen 46: *BOBADILLAE MONUMENTA*, Romae 1970 (reimpressio photomechanica editionis Matritensis anno 1913):

Nije nam poznato zašto Láinez nije pristao na Calvinijev plan.¹⁹

A što bi se promijenilo u povijesti benediktinaca Dubrovačke republike, da Láinez nije odbio Calvinijeve molbe? Teško je govoriti de futurilibus — to znade samo Sveznajući. Mi možemo samo nagadati. Tako da iznesem jedan svoj skromni domišljaj. Možda bi, u danoj hipotezi, primjer isusovaca utjecao da Dubrovačka kongregacija stane primati u svoje redove i neplemiće i tako napući poluprazne svoje samostane. Plemićka je Republika sv. Vlaha ipak »pet prije dvanaest« učinila kakav-takav korak naprijed kad je u posljednjim svojim decenijama makar samo odškrinula (i to nerado!) vrata političkog djelovanja novom plemstvu, u koje su poslije potresa silom prilika ušle i neke građanske obitelji.²⁰ Ali »mljetski samostani, piše naš najbolji stručnjak za povijest benediktinaca, stalno su bolovali od slabe napućenosti, a to se događalo dobrim dijelom stoga, što su dubrovački smostani teško otvarali vrata pučanima, neplemićima.«²¹ Tako je god. 1669. bilo u dubrovačkim benediktinskim samostanima samo šest svećenika, pet novaka i tri konversa. A 1775. svi samostani u Republici Sv. Vlaha — zajedno sa lokrumskim koji i nije pripadao Mljetskoj kongregaciji — brojili su ukupno osam monaha!²²

Možda ovaj domišljaj ne odgovara stvarnosti. Ali jedno je sigurno: opat Hrisostom silno je naglašavao u svojoj molbi odgoj u strogom siromaštvu i time želju da se mladi redovnici ne zaraze svjetskim duhom u zlom značenju te riječi. No on je isto tako htio da njegovi mladići primaju naobrazbu od reda koji je školskim programom bio otvoren svijetu u dobrom smislu, svijetu koji je i humanističkom i pozitivno znanstvenom kulturom nezaustavljivo kročio naprijed. Nije li to bila intuicija zdrave i uspješne reforme — u duhu evanđeoskih »vetera et nova«, dakle u istome duhu na koji je redovništvo današnjice četiri stoljeća kasnije upozorio i koncilski dekret *Perfectae caritatis*?

TEKSTOVI

1.

Bobadilla Lainezu: Dubrovnik 1. III. 1560. (izvornik španjolski)

... Opat don Hrisostom stanuje koju dobru milju izvan grada. Obnovitelj je kongregacije dubrovačkih monaha, u kojoj postoje tri mitronosna opata. On

1. pismo br. 192, str. 323,
2. pismo br. 194, str. 325,
3. pismo br. 195, str. 326—329,
4. pismo br. 196, str. 330 i
5. pismo br. 197, str. 332.

¹⁹ Po mome skromnom mišljenju, to je vjerojatno bilo u početku uzrokovano brigom sv. Ignacija da se isusovci ne bi raznorodnim utjecajima iznevjerili prvotnoj zamisli Instituta. Inače su se kasnije primali i članovi drugih redova na izobrazbu (i odgoj). Tako je poznato da je naš sveti zagrebački biskup Martin Borković bio kao *pavlin* alumnus kolegija *Germanicum-Hungaricum*.

²⁰ Cf. *Historija naroda Jugoslavije*, II, Zagreb 1959, 1217.

²¹ OSTOJIĆ, o. c., 440.

²² *Ib.*, n. 20.

je prvi te je odgojio monašku mladež u znanosti i samostanskom zaptu. Ta je kongregacija uistinu blagoslovljena (u izvorniku »benedicta«) i po Kristu i po sv. Benediktu. Opat želi da ja ovdje stanujem s njime i s njima te da im dajem duhovne vježbe i držim školska predavanja. Ukoliko je to moguće, on bi rado poslao nekoliko monaha u naše kolegije u Italiji. Družbu veoma voli te ima povjerenja u nju. Nadam se da ću kod njega imati više ploda negoli kod nadbiskupa, koji me srdačno voli, ali to ne zna u djelo provesti . . .

2.

Lainez Bobadilli: Rim 30. III. 1560. (izvornik španjolski)

. . . Što se tiče redovnika O. don Hrisostoma, ukoliko bi se imali poslati amo, nemojte ih slati da stanuju u našim kolegijima, jer Vaša Velečasnost znade da to nije naš običaj. Ali glade dolaska u škole i da ih pomažemo u ostalom što se slaže s našim zvanjem: dobro nam došli! Čini se da bismo ih naročito u Rimu mogli u većoj mjeri duhovno izgrađivati i pomagati, a što bi meni bilo naročito milo, jedno, zbog općenitog zakona ljubavi, a drugo, zato što volim Oca don Hrisostoma i njegove pothvate. U njegove molitve kao i u molitve Vaše Velečasnosti mnogo preporučujem sebe sa čitavom ovom kućom i kolegijem . . .

3.

Opat Hrisostom Lainezu: Dubrovnik 20. IV. 1560. (izvornik talijanski)

(326) Prečasni moj i poštovani Oče! Pravi mir i spasenje Isusa Krista Našega Gospodina bili vazda s Vama i sa svom Vašom svetom Družbom!

Velečasni O. Bobadilla pročitao mi je pismo Vaše prečasnosti, a ja Vam beskrajno zahvaljujem što se sjećate mene, bijednoga crvića. Morate znati da sam po nalogu svojih Otaca i zbog dosadnih molbi ove dubrovačke gospode došao amo s jednim jedinim drugom, pošto sam se otputio s Koncila kad je bio prenesen u Bolognu. S pomoću Božjom i Njegovom milošću, malo smo popravili i u red stavili četiri ovdašnja samostana što su se bili posve zapustili i zanemarili. Obukli smo nekoliko mladića, sinova ovdješnjih plemića i odgojili ih u strahu Božjem. Dali smo im i neko poznavanje Svetoga pisma prema najboljoj metodi i načinu što smo samo znali i (327) mogli po milosti svemogućega Boga. A mnogi od njih umiju nešto grčki i hebrejski. Svakog blagdana šaljem ih da na hvalu i slavu Božjega veličanstva propovijedaju na svome materinskom jeziku (što oni i čine) na veliko zadovoljstvo ove gospode i svega puka, kako može posvjedočiti velečasni Bobadilla.

Sada bismo htjeli da ih kao dobar otac unaprijedimo — kako u svetim naucima tako isto i u duhovnom i redovničkom životu. A kako ova siromašna i mala kongregacija nema druge pomoći ni utočišta osim Boga i dobrih ljudi i slugu Isusa Krista [. . .] to se, nadahnuti Svemogućim Bogom i velikom ljubavlju i poštovanjem što sam ga uvijek gojio prema Vašoj Družbi, utječemo Vašem Časnom Očinstvu, koje sam uvijek krajnje poštivao i cijenio kako to i zaslužuje pravi sluga Isusa Krista, svi Vas mi — klečeći na zemlji — molimo u ime Isusa Krista, našega i Vašega Gospodina, dajte im pritecite u pomoć ne kruhom svoje blagoslovene djece nego mrvicama i ulomcima što padaju na zemlju sa Vašega stola!

Želimo i molimo da Vaša Časna Očinstva htjednu udostojati se uzeti ih pod svoju zaštitu te — za ljubav i čast Isusa Krista, Vašega i našega Gospodina — prihvatiti se zadatka i vizitirati ovu jadnu kongregaciju svake godine i kad god budu za to zamoljeni, te na trošak ovih samostana slati jednoga ili dvojicu Vaših svećenika da ih pohađaju, pomažu i obnavljaju, jer to ovi siromašni samostani trebaju in perpetuum. Za isto ću se pobrinuti da i ova gospoda (tj. vijećnici Dubrovačke republike) mole, kako bi stvar bila također i na čast i ugled Vaše kongregacije, samo ako budu htjela (tj. »časna Očinstva«) prihvatiti ovo djelo bez svoje štete.

Povrh toga, htjeli bismo i molimo da rado primite četiri do šest ovih naših mladića u svoje kolegije kroz dvije do tri godine, kako bi mogli imati udjela u mrvicama Vaše svete nauke i vladanja, jer smo sigurni da Vam ne šaljemo raspuštenu i raskalašenu mladež nego željnu kako svete znanosti tako isto i časti i ljubavi Božje. A ovo držite kao sasvim sigurno: to su mladići takvih svojstava, da ih ne bismo poslali (328) ni u jednu drugu kongregaciju, ali u Vašu ih šaljemo s tolikim povjerenjem kao da ćemo ih odgajati mi sami — pa i još mnogo bolje. Hoćemo da žive u Vašoj disciplini i zaptu, da im Vi budete opati i superiori, tako da oni ne načine nijednoga koraka na putu ni išta, pa ni najmanje, što bi bilo mimo reda i Vaše zapovijedi.

Njihov će način života i odijevanja biti tako trijezan, da ćete im se i Vi sami diviti, jer smo ih odgojili u siromaštvu. Posteljinu i odjeću donijet će sami, a dosta će biti da im Vaša Očinstva dadu skromnu i vrlo umjerenu prehranu sa smještajem u kakvoj sobi, dok ćemo mi plaćati kako na mjesec tako i prema računu, što budu (Vaša Očinstva) smatrala da je pravo i pravično. Naložit ćemo jednom trgovcu da plaća što je potrebno, jer ne želimo da oni (tj. mladi monasi) raspolažu novcem.

Ali slati ih da borave izvan Vašega kolegija ili da stanuju u nekoj drugoj kući osim gdje stanuje Vaša Velečasnost ili u kojem Vašem kolegiju u društvu s Vašima, to ne bi bila naša nakana niti naša želja. [...] Znajte zasigurno da su ovi naši mladići odgajani . . . u velikoj jednostavnosti i siromaštvu tako da primajući njih, ne biste učinili ništa protiv svojih zakonitih običaja. A osim toga, učinili biste ugodno djelo — pomoći te siromašne mladiće što žele mučno raditi u vinogradu Gospodnjem. Ali učinili biste i nešto što bi jako ugodilo ovoj gospodi (tj. vijećnicima Dubrovačke republike), kod koje ćemo i ja sa svim ovim mladićima i njihovim roditeljima nastojati da se ovdje imadne podići Vaš kolegij, te onu ljubav i usluge što će ih Vaša Očinstva učiniti ondje našima, mi ćemo to svakako učiniti ovdje Vašima. Pa premda ćemo na vanjski izgled biti različno obučeni, iznutra ćemo biti suobličeni duhom i revnošću za čast i slavu Božju u bratskoj ljubavi.

Naklonost ljubavi i poštovanje što ga gojim prema Vašem Časnom Očinstvu uzrokom je da sam se tako nadugo raspisao. Zato ću završiti, moleći Vas opet i opet u Srcu Isusa Krista, našega Gospodina, nemojte mi nipošto uskratiti ove dvije milosti koje sam bio zamolio: pa kao što je Dobrota Božja milosrdna i darežljiva priopćavajući svoje milosti i darove Vama i Vašoj družbi, tako dajte, i Vi od (329) milosti kojima obilujete, dijelite nama bez štete i neprilike za Vas: ako nastojite pomagati onima u Indiji, udostojite se pomoći i ovoj siromašnoj zajednici i uzeti je pod svoju zaštitu, jer ćete sigurno imati velikih zasluga i hvala i kod Boga i kod ljudi.

Bog bio s Vama i nadao Vam što da činite na slavu Njegova Veličanstva i duhovnu korist ove sirote kongregacije!

U Dubrovniku, dne 20. travnja. Vama u velikoj ljubavi predani

D. CHRISOSTOMO

Č. O. Bobadilla drži konferencije u gradu na veliko zadovoljstvo i utjehu sve ove gospode (tj. senatora). (Adresa:) Al suo multo Rdo. P. Mtro. Jacomo, preposito generale de la Compagnia di Gesù, a Roma.

(Druga ruka:) 1560

(Ostatak pečata)

4.

Bobadilla Láinezu: Dubrovnik 25. IV. 1560. (izvornik španjolski)

... Glede događaja u ovim stranama nemam što više reći povrh onoga što sam već napisao. Sam sam mislio da će me »kvartana« (tj. četverodnevna malarija) pustiti ili da me je pustila, ali se vraća. Ipak mislim da sam ja kriv zato, jer osim predavanja u Dubrovniku, gdje nedjeljom i svetkovinom imam jednu konferenciju, moram svaki dan u Sv. Jakovu držati po jedno predavanje iz 4. dijela Sentencija ovdješnjim velečasnim Ocima kongregacije Don Hrisostoma zbog velike ljubavi koju su mi pokazali u ovoj bolesti, što se ne smije nikako zaboraviti. No to neće tako dugo trajati a da ne bih mogao izdržati, jer će (ti Oci) ići na Mljet na kapitul poslije sv. Filipa i Jakova.

Otac don Hrisostom pozdravlja vašu Velečasnost sa svom Družbom i piše. Želim da ga s ljubavlju zadovoljite. Ja sam mu pročitao pismo Vaše Velečnosti i stalno govorio, da Družba ne običaje imati u kolegijima drugih osoba, ali da ih ima u Njemačkom kolegiju ili u jednoj kući blizu kolegija. On bi želio da bi u rujnu moglo u Rim otputovati nekoliko njegovih monaha — dobrih i iz uglednih dubrovačkih obitelji. Neka Vaša Velečasnost providi kako bi ga mogla utješiti, budući da on jako voli te svoje duhovne sinove. Pa ako Vaša Velečasnost ne bude pisala da će se u kući brinuti za njih, on ih neće poslati; a ako ih pošalje, to će biti velik plod in Christo za duše. Et de his satis. Cijelu stvar prepuštam razboritosti Vaše Velečnosti....

5.

Polanco (po Láinezovu nalogu) *Bobadilli:* Rim 1. VI. 1560. (izvornik talijanski)

... Velečasnom Ocu don Hrisostomu piše naš Otac kao odgovor na njegovo pismo te bi veoma želio da ga je mogao zadovoljiti; ali on to nije mogao osim na način kako piše (u tom pismu), a taj bi (način) i za njegove monahe mogao biti najzgodniji...

6.

Lainez Opatu Hrisostomu: Rim koncem svibnja ili početkom lipnja 1560. (Izvornik vjerojatno talijanski)

Činjenica samoga pisma — i donekle njegov sadržaj — zajamčeni predašnjim listom, ali je ono zasada izgubljeno i ni od koga izdano.